

Van 12tot18: Literatuur in de klas, met een roze randje

Door Judith de Lang – Van12tot18, juni 2017

Er is geen reden om het onderwerp van seksuele en genderdiversiteit enkel te beleggen bij de vakken biologie en maatschappijleer. In de reguliere lessen Nederlands kun je ook heel goed hiermee werken. In de kerndoelen over literatuur wordt gesteld dat de belevingswereld van de leerling moet worden uitgebreid met behulp van boeken. Dat valt te bereiken door een boek aan te bieden over dit onderwerp.

Literatuur in de klas, met een roze randje

Wil je het onderwerp gender- en seksuele diversiteit thematisch aan de orde stellen, dan kan dat niet alleen bij biologie of maatschappijleer. Ook in de reguliere lessen Nederlands kun je er heel goed mee werken. In de kerndoelen over literatuur wordt gesteld dat de belevingswereld van de leerling moet worden uitgebreid met behulp van boeken. Dat valt te bereiken door een boek aan te bieden over dit onderwerp.

De roman *Storm* van Miriam Bruijstens leent zich er goed voor om voor te lezen in de brugklas van het vmbo. Het verhaal gaat over de twaalfjarige Storm die langzaam ontdekt dat hij jongens meer dan aardig vindt. Wat dit boek daarnaast zeer bruikbaar maakt in de les is het feit dat er een hoofdstuk gewijd wordt aan een klassengesprek over homoseksualiteit en geweld tegen homo's. Je kunt hierop goed inhaken. Probeer leerlingen met elkaar te laten praten, stuur of structureer niet teveel en vermijd zoveel mogelijk morele oordelen. De vragen die Aidan Chambers heeft opgesteld in dit verband kunnen als inspiratie dienen. Je vindt ze op: https://www.lezen.nl/sites/default/files/Over%20boeken%20gesproken_0.pdf). Een andere tip is om de boeken die je wilt voorlezen niet direct te afficheren als homoboek of transgenderboek. Uit onderzoek blijkt dat de kans op identificatie toeneemt wanneer de leerlingen pas gaandeweg beseffen dat de hoofdpersoon lhbt'er is.

Een geschikt boek om (voor) te lezen voor klas 3 havo/vwo is *De dagen van de bluegrassliefde* van Edward van de Vendel. Ook hier een jongen die zijn seksuele voorkeur ontdekt, ditmaal gedurende een zomer in Amerika. Het plezierige voor de leerlingen van voorlezen

is dat zij geen kleur hoeven te bekennen. Ze hoeven geen verantwoordelijkheid te nemen voor dit boek en thema; immers, dit is de keuze van de docent. Voor zover het bij de schoolcultuur past kun je het voorlezen ook voortzetten in de bovenbouw: in vwo-4 kun je *Over de liefde* lezen van Doeschka Meijzing, een mooi verhaal over lesbisch liefdesverdriet van een volwassene. Zo wrang en vol zelfspot als zij over een gebroken hart weet te schrijven is er geen een. Dit verhaal kan ook dienen om het begrip sleutelroman toe te lichten. Dat geldt overigens voor alle romans: het gesprek hoeft niet alleen te gaan over lhbt-gerelateerde onderwerpen. Het verhaal kan ook benaderd worden met behulp van literaire begrippen.

(door Judith de Lang. Judith de Lang is docente Nederlands. Daarnaast bereidt zij promotieonderzoek voor over het effect van lezen en werken van lhbt-literatuur op de attitude van leerlingen, aan de Rijksuniversiteit Groningen. De genoemde boeken zijn terug te vinden op gayandschool.nl.)

37

VANTWAALFTOTACHTTIEN JUNI 2017

Storm – brugklas vmbo

De roman [Storm](#) van Miriam Bruijstens leent zich er goed voor om voor te lezen in de brugklas van het vmbo. Het verhaal gaat over de twaalfjarige Storm die langzaam ontdekt dat hij jongens meer dan aardig vindt. Het sympathieke van dit boek is dat alle mensen in zijn omgeving pleitbezorgers zijn van diversiteit. Zo is er Julia met haar twee moeders en de felle Mara, Storms beste vriendin, die stereotypen over genderspecifiek gedrag kritisch pareert. Wat dit boek daarnaast zeer bruikbaar maakt in de les is het feit dat er een hoofdstuk gewijd wordt aan een klassengesprek over homoseksualiteit en geweld tegen homo's. Hierin ventileert een klasgenoot zijn gevoelens van walging en de andere leerlingen reageren daarop. Het is vrij voor de hand liggend om hierop in te haken: Wat vind je van de manier waarop Nick reageert? Is zo'n reactie voor je voorstelbaar? Hoe

zou jij reageren? Belangrijk is om de leerlingen vanzelfsprekend te benaderen als bondgenoten van lhbt'ers, **zonder een moreel oordeel** te vellen over een eventuele Nick in je klas. Probeer de leerlingen met elkaar te laten praten.

- Voorwaarde daarbij is wel dat de leerlingen gewend zijn om in een **veilige setting** met elkaar over ingewikkelde zaken te spreken. Je kunt vertellen over [GSA's](#) op scholen naar aanleiding van dit fragment.
- Daarnaast is het aan te raden om het gesprek als docent **niet te veel te sturen** of structureren. De vragen die Aidan Chambers heeft opgesteld in dit verband kunnen als inspiratie dienen. [Je vindt ze hier](#).
- Een derde tip is om de boeken die je wilt voorlezen **niet direct te afficheren als homoboek** of transgenderboek. Uit onderzoek blijkt dat de kans op identificatie toeneemt wanneer de leerlingen pas gaandeweg beseffen dat de hoofdpersoon lhbt'er is.

De dagen van de bluegrassliefde - 3 havo/vwo

Een boek dat geschikt is voor klas 3 havo/vwo is [De dagen van de bluegrassliefde](#) van Edward van de Vendel. Ook hier een jongen die zijn seksuele voorkeur ontdekt, ditmaal gedurende een zomer in Amerika. Natuurlijk laten de jongens omstandig hun afschuw blijken bij de expliciet-erotische passages (je hoeft niet alles te lezen!) , maar evengoed luisteren ze met rode oortjes, is mijn ervaring. **Het plezierige voor de leerlingen van voorlezen is dat zij geen kleur hoeven te bekennen.** Ze hoeven geen verantwoordelijkheid te nemen voor dit boek en thema; immers, dit is de keuze van de docent.

Over de liefde - bovenbouw

Voor zover het bij de schoolcultuur past kun je het voorlezen ook voortzetten in de bovenbouw: in vwo-4 kun je [Over de liefde](#) lezen van Doeschka Meijsing, een mooi verhaal over lesbisch liefdesverdriet van een volwassene. Zo wrang en vol zelfspot als zij over een gebroken hart weet te schrijven is er geen een. Dit verhaal kan ook dienen om het begrip sleutelroman toe te lichten. Dat geldt overigens voor alle romans: het gesprek hoeft niet alleen te gaan over lhbt-gerelateerde onderwerpen. **Het verhaal kan ook benaderd worden met behulp van literaire begrippen.**

Judith de Lang, docent Nederlands, schreef dit artikel voor Van12tot18 (juni 2017) op uitnodiging van Stichting School & Veiligheid, die de gastredactie voerde van dit themanummer over seksuele diversiteit. Alle genoemde boeken zijn opgenomen in de [boekbesprekingen](#) op Gay&School.